

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XLVI. Congregationis Eremitarum Gulielmitarum fundatio monstratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

totius Ordinis committit. De noui à nobis mandatum apostolicum emanauit, de singulis domibus & congregationibus, quarum quaedam sancti Gulielmi, quaedam sancti Augustini Ordinum, nonnulla autem fratris Ioannis Bona, aliqua uero de Fabali, alia de Britanni conseruatur, & apud homines ambigunt inter eorum nuncupationibus uocabantur. Quare si ostensum fuerit, omnes & singulas praedictas Congregationes, suos ueros, & proprios fundatores ab Augustino distinctos, multis seculis post Augustinum habuisse, consequenter etiam ostensum erit, totum Ordinem Eremitarum, qui nunc est, alios auctores, & fundatores habuisse, praeter, & extra D. Augustinum, ipso Augustino recentioris, nec opus esse in D. Augustinum eiusdem Ordinis fundacionem refundere. Secundò notandum est, omnes praedictas Congregationes, seu domus, ex quarum collectione, ac unione idem Ordo fuit constitutus, intra Italiam, ac ueriusque Siciliae fines fuisse constitutas, id enim constat ex primis uerbis Bullae ipsius uniois, quae sunt ista: *alexandro Episcopo seruum seruorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopo, & Episcopo, per Lombardiam, Tusciam, & Romanas, ac Tarusinas, & Anagninenses Marobias, Ducatum, Spoletanum, Patrimonium beati Petri in Tuscia, Campaniam, & Maritimam, ac Regnum Siciliae constituto. Salutem, & Apostolicam benedictionem. Recordamur liquida & memoriter & uiam excipio Congregationem Gulielmitarum, quae extra Italiam per Gallias, Germaniam, & Hispanias iam fuerat dilatata, quamquam multa monasteria Gulielmitarum dictae uniois non cõfenserint, imò à Sede Apostolica obtinuerint in solito statu posse manere sub Regula B. Benedicti, ut ex sequenti dicemus. Quod notare uolui, ut uideas perperam, & incassum laborare Ioannem Marquez ad probandum, quod ante Concilium Lateranense fuerint in Hispanijs, siue in Anglia, siue alibi extra Italiam, & regnum Siciliae monasteria Eremitarum S. Augustini: nam siue id uerum fuerit, siue non uerum nihil ad rem attinet, illa enim non fuerunt comprehensa in Bulla praefatae uniois, neque ad Ordinem Eremitarum, qui nunc est, uillo modo attinent, qui ex solis praedictis Congregationibus, siue domibus intra Italiam, ac Siciliae fines existentibus fuit constitutus, excepta, ut dixi, Congregatione Gulielmitarum. His duobus fundamentis factis consequens est, ut ad singularem Congregationum fundamenta reagenda propius accedamus.*

CAPVT QVADRAGESIMVMSEXTVM.
Congregationis Eremitarum S. Gulielmi nuncupatorum fundamenta, & primordia reteguntur.

Grea originem, & fundacionem Congregationis, siue Ordinis Eremitarum olim S. Gulielmi nuncupatorum duplex dubium oritur. Alterum circa illius autorem: alterum circa primam ipsius institutum: Nã de primo autore dictae Congregationis haec sunt opinioniones. Prima, quae illius fundacionem refert ad Gulielmum quendam Parisiensem, non ad illum, qui Parisiensis Archiepiscopus inter Scriptores Ecclesiasticos recenferur à Cardinali Bellarmino, ut credit Marquez cap. 14. §. 4. nam hic Gulielmus Archiepiscopus, siue rector Episcopus Parisiensis circa annum salutis 1240. multis annis post dictum Ordinem Gulielmitarum institutum uixit: sed in alterum Gulielmum, qui scholasticus Parisiensis cum esset, diuino numine afflatus, spiritus Mundi illecebris, ut peccata per poenitentiam rediret, vitam Eremiticam magno animi feruore complexus, & praecleara sanctitatis exempla diffundens, plures traxit, cum quibus ipse Ordinis in partibus Galliarum fundamenta iecit, ita autor falsiculi temporum in Innocentio III. Bernardus Varez relatus à Marquez, Augustinus Ticiensis in Dilucidario, & quidam alij. Secunda opinio eiusdem Ordinis institutionem tribuit D. Gulielmo Duci Aquitaniae, & Comiti Picciauensis, qui aliquando partes Anacleti Pseudopontificis contra Innocentium II. legitimum Pontificem secutus, suadente D. Bernardo Clareuallensi ad sanam mentem, & obedientiam uertit Pontificis reuocatus, prioris errati tanta poenitentia ductus fuit, ut non solum longissimas, & laboriosissimas peregrinationes assumpserit, sed etiam vitam Eremiticam in Italiam, ex Ierosolimitana peregrinatione reuersus, aggressus fuerit, & Congregationi praeclearissime nomen, & initia dederit, quae multis monasterijs est aucta, qui tandem post asperam poenitentiam peractam in Tuscia apud stabulum Rodis sancto sine quieuit. Et haec est opinio communior, & probabilior, quam sequitur Theobaldus in uita eiusdem Dni Gulielmi, quam rogante quodam Prouinciali Ordinis Eremitarum scripsit. Nauclerus uolumine Secundo generat. 40. & 41. Volaterranus libro vigesimo primo Antropologiae, Onuphrius in Chronico sub anno millesimo centesimo sexagesimo, & alij, quos refert, ac sequitur Marquez cap. 13. §. 7. Ac praeter illos Gabriel Flamma ex Congregatione Lateranensi Episcopus Clodiensis in uita Sancti Gulielmi ab eo descripta libro secundo, sub die decima Februarij. Tertia est Illustrissimi Cardinalis Baronij tomo duodecimo, sub anno millesimo centesimo trigesimo sexto, ubi contra ea, quae de sancto Gulielmo scripserat in notis ad Martyrologium sub die decima Februarij, reuocat in dubium, an Gulielmus Dux Aquitanie

174

fuerit ille, quem dicunt post suam reconcilia-
tionem vitam Eremiticam assumplisse, quique per-
fecta peregrinatione Ierosolymorum in Italiam
reuerfus, in Tuscia vitam Eremiticam egit, ibique
in monasterio stabulo Rodis nunc Malaualle nu-
cupato, sanctissimo sine quicuit. Et partem negati-
uam defendit: & quamquam non definiat, quis
fuerit autor Ordinis Guliemitarum nuncupati,
fatetur tamen, dubitare se, ne plures Gulielmi per
errorem in vnum conflati sint a recentioribus, &
pro certo habere, non fuisse illum Gulielmum
Ducem Aquitanie, quem Diuus Bernardus vero
Pontifici Innocentio II. reconciliauit. Nam hic
Gulielmus post reconciliationem, Compofcellam
ad Diui Jacobi ad eam penitentiae ergo profectus,
ibidem vita functus, ante altare maius dicte Ec-
clesiae publicam, & solemnem sepulturam accepit
ex Suggestio Abbate S. Dionisij, & illorum tem-
porum autore, qui eidem Gulielmo aliquot annis
superuixit. Et licet non defuerint, qui dicent,
Gulielmum tunc reuera minimè defunctum, sed
rem per simulationem ita cum amicis composita,
vt mortuo fingere, quò liberior posset, vbi
vellet locorum peregrinari. Hanc tamen illorum
stropham ex duplici capite infringere conatur. Pri-
mò, quia si sic se habuisset, id Theobaldum E-
piscopum, qui illius vitam scripsit, minimè latuisset.
At ille huius simulationis non meminit. Secun-
dò quia Suggestus, qui ipfius Ducis Gulielmi
obitum scripsit, & multos annos suprauixit, & res
gestas Ludouici Regis illius generi fuit profectus,
ipfius Gulielmi non amplius meminit. Tertio
quia cum post illius obitum à Suggestio descri-
ptum, Eleonora eius filia Ludouico Francorum
Regi nupta repudium passa fuisset, si tunc Guliel-
mus eius pater in viuis egisset, verò consentaneum
non est, quin ipsi filiae tam grauem iniuriam passae
opem ferre voluisset, cum rei magnitudo postula-
ret, vt reuocaretur ad vitam, si fieri potuisset.

II. **N**ec videtur huic rationi satisfactum, si dica-
tur illos principes ob occultum impedimen-
tum consanguinitatis, siue affinitatis, quo ad con-
trahendum inhabiles reddebantur, quod postea
re scierunt, ex mutuo consensu ab iniuicem sepa-
ratos ob conscientiae scrupulum. Quia huiusmodi
impedimentum post matrimonium bona fide cõ-
tractum, & consummatum, Pontificis dispensatione
facillimè tollitur etiam inter plebeios, vt quoti-
diana experientia ostendit, nedum inter Magnos
Principes, & Reges, vnde probabile videtur, alias
ob causas illam à Ludouico Rege reiectam, ob dif-
fidia potissimum inter illos orta. Nihilominus, vt
dixi, probabiliorè existimo istam sententiam, quod
Ordo Eremitarum Guliemitarum nuncupatos
ab hoc Gulielmo Aquitanie Duce initium habue-
rit, tum quòd sit opinio communior, quam etiam
tenuit idem Baronius in notis ad Martyrologium,
quòd ratio in contrarium licet sit probabilis, non

est tamen necessaria, quia semel apposta perfecta
seculi abdicatione, magnum non est, quod tantus
vir, manu ad aratrum missa, retrò aspiciere nolu-
erit, neque enim res tanti erat, vt propter illam ca-
litem animae in discrimen adducere deberet, ne-
dum ex mortuis ad vitam reuocari. hæc circa au-
torem.

De qualitate verò eiusdem instituti tres etiã
opiniones circumsferuntur. Prima illorum,
qui affirmant hunc Ordinem sub Regula Mona-
stica D. Benedicti institutum, & sub illa vsque ad
tempora vniõnis generalis facta per Alexandrum
IV. militasse, cuius sententia fuit: Renatus Chopi-
nus in Monastico, referente Marquez cap. 1. p. 1.
§. 11. vbi illam rejicit. Primò, nam constat, inquit,
Gulielmitas ante Alexandrum IV. sub regula B.
Augustini militasse, ex quadam Bulla Innocentij
IV. directa Priori, & fratribus Eremitarum Vallis
Sancti Gulielmi Ordinis S. Augustini, que tamen
ratio vitari posset dicendo, illos Eremitas non
fuisse ex ordine S. Gulielmi, licet locus vocaretur
Vallis Sancti Gulielmi, sicut non omnes, qui de-
gunt in monasterijs à Sancto Benedicto, vel Au-
gustino, vel Dominico nuncupatis, sunt ordinis
D. Benedicti, vel Augustini, vel Dominici. Secun-
dò, quia Regula B. Benedicti non fuit data Gu-
liemitis, nisi post vniõnem generalem, quæ cor-
rum nonnulli alij noluerunt vniri, quibus idem
Alexander D. Benedicti Regulam tribuit, vt apre-
ret ex alia Bulla eiusdem Alexandri, quam referet
Marquez ibid. cap. 13. §. 14. Verum si ipsam quo-
que Bullam Alexandri IV. attendamus, illius ver-
ba oppositum monstrant, nimirum Gulielmitas
ante illud tempus, vel sub D. Benedicti Regula mi-
litate, vel nullam certam regulam habuisse, præ-
ter Constitutiones D. Gulielmi. Exemplum dicte
Bullæ hoc est: *Alexander Episcopus seruus seruorum
Dei dilectis filiis Generali, & fratribus Ordinis S. Gu-
lielmi Salutem, & Apostolicam benedictionem. Licet vobis
pro vniõne faciendâ inter vos, & alios Eremitas tam
diuersarum ordinum, fueritis ad presentiam vestram
vocati, quærit tamen, & saluti vestre a paterno providen-
tes affectu, presentium vobis tenore concedimus, vt sub
Regula S. Benedicti secundam institutionem sancti Gu-
lielmi remaneatis in solito habitu liberè valeatis, nullâ ob-
stantibus hteris, gratijs, vel privilegijs à Sede Apostoli-
ca in contrarium impetratis, vel impetrandis in poste-
rum. Nulli ergo hominum liceat, &c. Datum Anagnini
vndecimo Kalend. Septembris. Pontificatus nostris anno
secundo.* Pondera illa verba: *Concedimus vt sub Re-
gula sancti Benedicti secundam institutionem sancti Gu-
lielmi remaneatis in solito habitu liberè valeatis.*
nam sensus planus, & peruius verborum est, quòd
illi antea militabant sub regula Diui Benedicti,
quibus Pontifex concedit, quòd sub eadem re-
gula liberè remanere possint. Neque vnquam vi-
di in bullis, siue literis, siue Privilegijs à Pontifi-
cis, cum Pontifices aliquem Regularem ab obfer-
uatione vnus Regule, verbi gratia, D. Augustini

absolunt, & alteri Regula, puta D. Benedicti,
subijciunt, vt hæc forma verborum: *Concedimus, vt
sub Regula D. Benedicti remanere liberè valeatis: quem-
admodum enim quando in aliquo monasterio vnus
Ordo extinguitur, & alius erigitur, & insti-
tuitur, semper sit mentio Ordinis, qui supprimitur,
& extinguitur, & illius qui de nouo institui-
tur, vel erigitur: Ita si Ordo Diui Gulielmi à Re-
gula Diui Augustini absolutus fuisset, & sub Re-
gula D. Benedicti constitutus, nõ est credendum,
quòd vtriusque regule mentio expressa facta nõ
fuisset. Quocirca hæc Bulla Alexandri IV. in tan-
tum abest, vt Chopini sententiam infringat, vt il-
lam potius confirmet, sed quòd eaput est, & Gu-
liemitas ante Alexandrum IV. sub Regula San-
cti Benedicti militasse planè conuincit, est Bulla
Innocentij IV. data die 4. Septembris anno 1248.
quam idem Chopinus referet eodem lib. 1. tit. 1. su-
malicon titulo 1. artic. 5. in qua expressè habes Gu-
liemitas eo tempore sub B. Benedicti regula de-
gisse. Secunda opinio docet, B. Gulielmum suum
ordinem abique aliqua speciali regula instituisse,
cum solis constitutionibus, siue institutionibus
ab ipfius Eremitis, & ab ipso D. Gulielmo edi-
tis, ac cum illis, & sub illis vixisset, & militasse vs-
que ad tempora Innocentij III. vel secundum
alios Gregorij IX, qui eis Regulam, & titulum
Eremitarum sancti Augustini concessit, & huius
sententia fuerunt Nauclerus volum. 2. gen.
40. vbi ait, de Ordine Guliemitarum loquens,
*idem fuit titulus, persequerantur vsque ad Innocen-
tium Tertium, & hinc Tertium, qui scilicet Or-
di sub titulo Eremitarum sancti Augustini appellari ius-
sisset, & confirmatus. Idem repetit generatione
4. sub anno 1215. & Sanson Haio in lib. quem
scripsit de hoc ordine, cuius & alumnus extitit,
in quo fatetur, Gulielmitas vsque ad tempora
Gregorij IX. sine certa regula, solis quibusdam
Constitutionibus à D. Gulielmo editis, per an-
nos ferme octoginta militasse: Gregorium verò,
vt Ordo qui ob nimiam vitæ asperitatem re-
formidabatur, rigore disciplinae aliquantulum
mitigato, dilatare posset, præcepisse, vt Beati Be-
nedicti regulam vti mitiorem sumeret. Huic
sententia adhæret Cardinalis Bellarminus in
Chronologia, que habetur in fine libri de Scrip-
toribus Ecclesiasticis sub anno 1241. hæc scribit:
*Ordo Eremitarum sancti Augustini ab Innocentio Quar-
to bis nomen accepit, cum antea Gulielmita diceretur.*
Tertia demum sententia est, hunc Ordinem à
D. Gulielmo sub B. Augustini regula ab initio
fuisse institutum. Ita sentit frater Jacobus Phi-
lippus Bergomen. in suo supplemento lib. 12. sub
anno 1197. vbi de D. Gulielmo multa, contra cõ-
muniem Eremitarum sententiam, comminiscit-
tur, ac in primis, quòd ipse suum Ordinem non in
Italia, & præsertim in Tuscia, sed in Gallijs prope
Parisios instituerit. Quam sententiam quoad hoc
secutus fuerat Baronius in notis ad Martyrolo-**

appolita perfecta
n est, quod tamen
rō aspicere nolue-
propter illam fu-
cere deberet, ne-
ari. hæc circa au-

instituti tres etiā
Prima illorum
b Regula Mona-
sub illa vsque ad
per Alexandrum
Renatus Cho-
Marquez cap. 1.
m constat, in qua
IV. sub regula B.
Bulla Innocentij
Eremitarum Valli-
sullini, quæ tamen
os Eremitas non
er locus vocaretur
n omnes, quide-
endictio, vel Au-
patris, sunt ordinis
Dominici. Secun-
on fuit data Ge-
eralcm, quia re-
niri, quibus idem
n tribuit, vt appen-
dri, quam referen-
um si ipsam quo-
damus, illius verum
Gulielmum
nedicti Regulam,
m habuisse, præ-
Exemplum dicte
ous serua serua
ibus Ordinis S. Co-
dictionem. Licet olim
alios Eremitas rati-
ofcientiam militan-
a paterno preuiden-
concedimus, vt pō-
tiones sancti Ge-
rē valeant, nullū
ggs à Sede Aposto-
poperanda in pō-
c. Datum Anagnini
ficatus nostri an-
concedimus vt sub
rationes sancti Ge-
ria libere valeant.
erborum est, quod
a Dni Benedicti
dōd sub eadem re-
neque vnquam vi-
uilegij a postoli-
gularem ab obser-
ratia, D. Augustini
abfol-

abfolunt, & alteri Regular, puta D. Benedicti, subijciunt, vt hac forma verborum: *Concedimus vt sub Regula D. Benedicti rem anere liberè valeatis: quem admodum enim quando in aliquo monasterio vnus Ordo extinguitur, & alius erigitur, & instituitur, semper fit mentio Ordinis, qui supprimitur, & extinguitur, & illius qui de nouo instituitur, vel erigitur: Ita si Ordo Dni Gulielmi à Regula Dni Augustini absolutus fuisset, & sub Regula D. Benedicti constitutus, nõ est credendum, quod vtriusque regulæ mentio expressa facta non fuisset. Quocirca hæc bulla Alexandri IV. in tantum abest, vt Chopini sententiam infringat, vt illam potius confirmet, sed quod caput est, & Gulielmitas ante Alexandrum IV. sub Regula sancti Benedicti militasse planè conuincit, est bulla Innocentij IV. data die 4. Septembris anni 1248. quam idem Chopinus refert eodem lib. 1. sui Monasticon titulo 1. artic. 5. in qua expressè habes Gulielmitas eo tempore sub B. Benedicti regula decessisse. Secunda opinio docet, B. Gulielmum suum ordinem absque aliqua speciali regula instituisse, cum solis constitutionibus, siue institutionibus ab ipsi Eremitis, & ab ipso D. Gulielmo editis ac cum illis, & sub illis vixisse, & militasse vsque ad tempora Innocentij III. vel secundum alios Gregorij IX, qui eis Regulam, & titulum Eremitarum sancti Augustini concessit, & huius sententiæ fuerunt Nauclerus volum. 2. gen. 40. vbi ait, de Ordine Gulielmitarum loquens. *Idem sine titulo perseverauerunt vsque ad Innocentium Tertium. Et Novorum Tertium, qui scilicet Ordo sub titulo Eremitarum sancti Augustini appellari iussus est, & confirmatus. Idem repetit generatione 41. sub anno 1195. & Sanfon Haio in lib. quem scripsit de hoc ordine cuius & alumnus extitit, in quo fatetur, Gulielmitas vsque ad tempora Gregorij IX. sine certa regula, solis quibusdam Constitutionibus à D. Gulielmo editis, per annos ferme octoginta militasse: Gregorium verò, vt Ordo qui ob nimiam vitæ asperitatem reformidabatur, rigore disciplinæ aliquantulum mitigato, dilatarı possit, præcepisse, vt Beati Benedicti regulam vii mitiorem fumerent. Huic sententiæ adhæret Cardinalis Bellarminus in Chronologia, quæ habetur in fine libri de Scripturis Ecclesiasticis sub anno 1241. hæc scribit: *Ordo Eremitarum sancti Augustini ab Innocentio Quarto nonnum accipit, cum antea Gulielmita dicerentur. Tertia demum sententia est, hunc Ordinem à D. Gulielmo sub B. Augustini regula ab initio fuisse institutum. Ita sentiunt frater Iacobus Philippus Bergomen. in suo supplemento lib. 12. sub anno 1197. vbi de D. Gulielmo multa, contra communem Eremitarum sententiam, comminiscitur, ac in primis, quod ipse suum Ordinem non in Italia, & præsertim in Tuscia, sed in Gallijs prope Parisios instituerit. Quam sententiam quoad hoc fecutus fuerat Baronius in notis ad Martyrolo-***

gia primitus editum sub die 10. Februarij, Onuphrius in Chronico sub anno 1160. & Marquez cap. 12. per multos paragraphos, etiam multa dicit, & nihil probet.

Quid tandem sit de veritate opinionum, ex illis habemus, primò fundationem dicte Congregationis, seu potius Ordinis annum 1160. ad summum non excedere posse, si demus illam institutam à Diuo Gulielmo Duce Aquitaniz, aut etiam recentiorē esse, si concedamus illam à Gulielmo scholari Parisiensi fundatam circa tempora Innocentij III. & forè si diuinarē liceret, Ordo à Gulielmo scholari Parisiensi institutus, non est ille, de quo loquimur, sed ordo Vallis scholarium nuncupatus, quem quidam Gulielmus Parisiensis scholaris, cum alijs tribus socijs sub Regula B. Augustini fundauit apud Parisium, sub Innocentio III anno 1201. quem postea Honorius III. confirmauit, ex Renato Chopino in monastico tit. 1. art. 13. Quem Gulielmum, quia multi confundunt cum altero Gulielmo Duce Aquitaniz, labuntur in errores, vt dicant Ordinem Gulielmitarum institutum sub Regula D. Augustini à Gulielmo scholari Parisiensi, & prope Parisium, & confirmatum ab Innocentio III. accipientes hunc Ordinem Vallis scholarium pro ordine D. Gulielmi, vel è contrario, vt velint tribuere Gulielmo Duci Aquitaniz, quæ tribuenda sunt ipsi Gulielmo Parisiensi.

Secundò colligitur, hanc Congregationem, non esse propagatam per continuatam successionem à D. Augustino, neq; ab aliquibus Eremitis per illum institutis; nam si dicamus, illam fuisse institutam sub Regula D. Benedicti, res est extra controuersiam: & similiter si dicamus, illam fundatam sine vlla certa regula, & postea Regula & titulo S. Augustini donatam ex concessione Põtificum. Sin autem dicatur, D. Gulielmum illam sub Augustini regula instituisse. Quæro, vel illam assumpsit à se, vel à Sede Apostolica acceptam, vel ab aliquo Eremita sub D. Augustini Regula, & habitu militante: nam si à se illam accepit, vel à Sede Apostolica, idem omninò sequitur: si autem dicatur, illum accepisse Regulam, & habitum ab aliquo Eremita existente sub Regula & habitu Dni Augustini, quisnam ille fuit, & vbi, & in quo monasterio degebat: nullus enim historicus, aut Doctor probatus de hoc aliquid scribit, licet de hoc crebro hoc nonnulli Eremitæ confingant, & de habitu Gulielmitarum certum est, si Diuus Gulielmus illum à prædicto Eremita accepit, non accepisse habitum, quem Eremitæ præcendant esse habitum D. Augustini: nam si habitus Eremitarum D. Augustini est ille, quem modo gerunt, patet quod habitus Eremitarum D. Gulielmi longe diuersus erat, tum ex Eremitis dicte Ordinis, qui cum illo habitu permanferunt, qui non erat cuculla nigra, sed tunica alba cum mantello albo: vnde & vo-

IV.

V.

174

cati sunt mantelli albi, sicut & fratres D. Francisci vocati sunt fratres Beretini a colore, ex eodem Renato Chopino lib. i. Monalicon tit. 2. artie. 9. & alijs in locis eiusdem libri: tum ex bulla recitata Alexandri IV. per quam conceditur ipsis Gulielmitis, non obstante bulla vnionis, & reductionis omnium Eremitarum, sub habitu, quem nunc ferunt, posse sub Regula D. Benedicti sub solito habitu remanere: vnde qui asserunt, B. Gulielmum sub Eremita Augustiniano Regulam & habitum accepisse, contra ipsos loquuntur, negantes quod affirmare intendunt. Præter quod si B. Gulielmus Regulam, & habitum D. Augustini ab illo Eremita, quem fingunt accepisset, quem, quis fueris, vel ubi fueris, ignorant, Ordo à D. Gulielmo institutus, non Gulielmitarum, sed D. Augustini ab initio nuncupatus fuisse, contra id, quod omnes communiter affirmant.

VII. **H**is omnibus adicio primò, hunc Ordinem Gulielmitarum vsque ad tempora Alexandri IV. magna Sanctitatis opinione in pretio habitum, & multis domibus, ac viris religione, & pietate insignibus non solum in Italia, sed etiam per Gallias, Germaniam, ac Hispanias auctum, & multis priuilegijs per Romanos Pontifices decoratum: nam vt verè dicit Marquez dicto cap. 13. §. 14. præcipua loca, quæ modò Eremitæ Augustinensis per Italiam, Germaniam, Gallias, & Hispanias obtinent, huius Ordinis Gulielmitarum erant: imò etiam, quod ego addo, præcipua priuilegia dicti Ordinis, quæ profert Coriolanus in 2. parte sui Defensorij cap. 7. ipsi Ordini Gulielmitarum primitus concessa fuerunt, in tantum, vt sit multorum sententia, Ordinem Gulielmitarum, illum esse, quem Romani Pontifices in suis literis absolute vocant Ordinem D. Augustini, & ab hoc Ordine Gulielmitarum ipsum Ordinem Augustinensium prima initia sumpsisse: ita enim sentiunt Cardinalis Bellarminus, Nauclerus, Volaterranus, Wernerus Carthusianus, autor fasciculi temporum, Sabellius, Vargaz, D. Antoninus, Augustinus Tincensis, & Jacobus Philippus Bergomensis, loco proximè citato fatetur, in Gallijs illum institutorem Ordinis Eremitarum Augustinensium communiter putari: licet ad hanc communem opinionem lab. factandam multipliciter: sed tamen inuoluerit laborem.

VII. **P**ostremò. Circa istam Congregationem illud etiam aduertendum, est Alexander IV. illam cæteris Eremitis, ac illorum Congregationibus vniri mandauerit, & de facto vnuerit, illos tamen supradictæ vnioni totis viribus reluctatos: nam sub eodem Alexandro IV. illorum Generalis, cum cæteris Prioribus licentiam obtinuit remanendi in antiquo statu, & habitu sub Regula D. Benedicti, vt ex literis Alexandri IV. proximè recitatis apparet. Et quoniam cæteri Eremitæ virtute præcedentium literarum eiusdem Alexandri IV. monasteria Gulielmitarum suo Ordini incorporari

per locorum Ordinarios postulabant, hinc non leues contentiones, & dissidia inter hos, & illos exorta, vsque ad tempora Clementis Pape IV. durauerunt, sub quo Pontifice res tandem ita composita est, vt restituerentur ipsis Eremitis sancti Gulielmi nonnullæ domus, quas alij Eremitæ Augustinenses occupauerant. Et ipsi Gulielmitæ sub suo Generali vsque in hanc diem perseuerant, procedente, & confirmante eodem Clemente IV. per suas literas datas Viterbij quarto Calend. Septembris, Pontificatus sui anno secundo; quas refert Marquez dicto cap. 13. §. 14. Vnde insertur, quod etiam si Gulielmitæ ex veris Eremitis à sancto Augustino institutis descenderent, quod tam fabulosum est, nec ipsi Gulielmitæ iactare audeant, non possent Eremitæ Ordinis sancti Augustini suam antiquitatem ab illis deducere, quia illi non sunt Ordini Eremitarum Augustinensium vniti, & etiam si essent vniti, ex tali vnioe id minime probaretur, quia illi modò dicunt, quod præter Gulielmitas erat vna Congregatio antiqua Ordinis D. Augustini nuncupata, & à veris Eremitis D. Augustino institutis propagata, cui cæteræ Congregationes D. Gulielmi, Ioannis Boni, & aliorum fuerunt vnitæ: & hac sola ratione suam institutionem referunt in D. Augustinum, quæ quanti facienda sit, statim dicemus.

CAPVT QVADRAGESIMVMSEPTIMVM.

Eremitarum fratris Ioannis Boni, de Britannis, & de Fabali nuncupatorum institutio, modus, ac tempus eiusdem institutionis monstrantur.

Circa Congregationem fratris Ioannis Boni illud ante omnia recolendum est, quod supra cap. 25. notauimus, hanc Congregationem vnam, & eandem esse cum Congregatione de Britannis, siue vt alij legunt de Britannis nuncupata, quæ Ioannis Boni ab auctore, & de Britannis à loco præcipuo suæ institutionis nuncupabatur, ac etiam cum alia Congregatione de Fabali, quæ, quod videre potuerim, non fuit Congregatio, sed domus eiusdem Congregationis Ioannis Boni in finibus Pisaurientis, & Fuentis territorij posita, vbi etiam erat monasterium de Britannis, à qua dicti Eremitæ de Fabali nuncupabantur, sicut nunc Romæ vocantur fratres sancti Marix de Populo, vel sancti Augustini Huiusmodi Congregationis auctor, & institutor B. Ioannes Bonus Mantuanus extitit, qui referente D. Antonino 3. par. tit. 24. cap. 13. vixit in Amilia non

magna sanctitatis fama, paulo ante Innocentium III. quam ob causam cum plures eius exemplo fratris seculi vanitatibus sancto illius proposito adhererent, & se illi focios, ac discipulos in via Domini instituendos traderent, vir Deo dilectus Congregationem Eremitarum paulatim instituire cepit, quæ Eremitarum numero in dies aucto, qui sancto viro se adiungebant, mox creuit, & coaruit. Verùm illud obseruandum, istam Congregationem sine certo habitu, & sine speciali Regula primitus fuisse institutam, sed cum progressu temporis, & religiosorum, & monasteriorum numero creuisset, Sede Apostolica largitate, & concessione, Regulam B. Augustini obtinuisse. Deinde in quodam Capitulo Generali statutum fuisse, vt omnes, & singuli Eremitæ dictæ Congregationis fratris Ioannis Boni, tam quoad profectum, quam alia vbiunque, & quoadcunque, vocarentur Eremitæ Ordinis sancti Augustini, & sic paulatim se dilatante Congregatione, ipsum quoque nomen Eremitarum sancti Augustini cepit in populis dilatari, ad eò vt ipsi etiam Romani Pontifices hoc titulo eos nuncupare non reuerentur, vt videri potest in literis Gregorij IX. cap. 27. recitatis, in quibus semel vocantur Eremitæ fratris Ioannis Boni, & semel Eremitæ Ordinis sancti Augustini, & etiam in alijs literis Alexandri Pape IV. ibidem notatis. Cur verò Summi Pontifices hoc titulo Eremitarum sancti Augustini eos appellare voluerint, nulla alia ratio assignari potest, nisi quod iidem Pontifices illis titulis eos nuncupare voluerint, quibus ipsi se nuncupari faciebant, & communiter iam ceperant nuncupari. Cæterum quod ipsi Eremitæ fratris Ioannis Boni prius sine certa regula, & habitu, ac etiam titulo fuerint instituti, & quod Regulam, & certum habitum à Sede Apostolica obtinuerint, & tandem titulum Eremitarum sancti Augustini à se ipsis per Decretum in Generali cap. editum assumpserint, constat euidenter ex literis Innocentij Pape IV. datis Perusij 17. Calend. Maij, Pontificatus sui anno vndecimo. id est 1253. cù alijs literis insertis Gulielmi Cardinalis sancti Eustachij illorum Protectoris, quorum exemplum à Ioanne Marquez cap. 13. §. 16. acceptum, hic quoque reddendum existimauimus. Exemplum literarum est.

Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei, vniuersis Prioribus, & fratribus Ordinis Eremitarum salutem, & apostolicam benedictionem. Admonet nos cura suscepi regimini, & auctoris Pontificali induci, vt & plantare sacram Religionem, & plantatam fouere summo pare debeamus. Quod vobis tunc exequimur, si ea, quæ sunt recte nuncupatis, & corrigimus que profectum virtutis impedire videntur. Quia verò diuersitas forma, quam fratres vestri Ordinis olim in proficendo, & eligendo sub Priorum Generalium seruabant, diuersitatem inducibat etiam Sumorum, & per consequens scandalum generabat, post diuersas electiones, & concessiones factas de Prioribus in Ordine ipso, & diuersas processus